

februari 2006

PROEFSTATION SPOORBUURT

ALKMAAR

(werktitel)

Alkmaar

**Proefstation
Spoorbuurt**

Plan van Aanpak door Jacqueline Heerema

Galileïstraat 16 2561 TE Den Haag

070.3604039 / 06.12061651

www.jacquelineheerema.nl

info@jacquelineheerema.nl

proefstationspoorbuurt©

copyright Jacqueline Heerema

animatie door Cesare Davolio

www.visualiser.org

akkerkers

akkerkool

kantige basterdwederik

plat beemdgras

zachte berk

bosrank

blaartrekkende boter-

bloem

grote brandnetel

kleine brandnetel

akkerdistel

speerdistel

doornappel

Proefstation Spoorbuurt Alkmaar

Citaat Kunstopdracht Looproute Station – Binnenstad Alkmaar:

" Het op basis van interactie met bewoners ontwikkelen van een kunsttoepassing waarbij de binnenstadsbezoeker bewust of onbewust impulsen ontvangt die de 'spirit' van de Spoorbuurt gestalte geven. De bewoners zien als eerste aanknopingspunten: saamhorigheid, speelsheid, verbinding. De hele route vormt het uitgangspunt voor de kunsttoepassing. "

Mijn motivatie:

In mijn werk wordt de vorm bepaald door verwantschappen en interacties tussen de deelnemers/het publiek maken het kunstwerk.

Participatieve projecten hebben mijn voorkeur. Samenwerking met publieksgroepen als 'deskundige ondeskundige' (of andersom) voegt een authentieke en documentaire waarde toe. Er ontstaat een directe dialoog met de samenleving.

Lokale reflectie maakt het mogelijk verschillende lagen aan te boren; door eigentijdse interpretaties worden abstracte thema's concreet gemaakt en kunnen in samenwerking met bewoners, instellingen en organisaties een maatschappelijke inbedding krijgen.

Het station, de route en de wisselwerking met binnenstad, woonwijk, bewoner, bedrijf en passant zijn boeiende ingrediënten om tot een dynamisch project te komen. Niet alleen het resultaat telt, maar het proces waarin het project groeit is altijd van groot belang in mijn projecten.

Plan van aanpak:

Ik voel mij sterk aangesproken door het strijdbare karakter, de betrokkenheid bij groen, opfleuracties met **Vlijtige Liesjes**, de verwijzing naar de historie van moestuinen, en de humor van de Vergulde Tuinkabouter.

Kunst heeft het vermogen om door middel van nieuwe bronnen en werkwijzen vernieuwing te realiseren.

Het kunstproject wordt in 2 fasen opgebouwd: het proces en het product en/of de presentatie. De mogelijkheden van het proces heb ik omschreven; het uiteindelijke kunstwerk ontstaat uit dit proces en wordt gevormd uit bijdragen en door inzet van de betrokkenen.

Ik schets in dit plan van aanpak de mogelijkheid van deze gemeenschap een 'proefstation' te maken waar ideeën in samenwerking en uitwisseling tot groei en bloei kunnen komen.

In het Proefstation Spoorbuurt kan door de kwaliteit van het proces een vorm ontstaan die de inzet en betrokkenheid van de deelnemers visualiseert en een podium voor de toekomst biedt.

Ik vertrouw met dit plan van aanpak een **avontuurlijk voorstel** bij u neer te leggen.

- > plan van aanpak
- > uitwerking van het plan van aanpak.
- > bronnen

Jacqueline Heerema

Proefstation Spoorbuurt: plan van aanpak

Werktitel: **Proefstation Spoorbuurt**

Het proeven refereert aan onderzoeken, experimenteren, kennismaking, gewaarworden, ervaren en aan de zintuigen. Station verwijst naar zowel de locatie als naar dynamiek. Proefstation is een term die vooral in de land- en tuinbouw wordt gebruikt, en verwijst ondermeer naar het experimenteren, en de historie van het gebied: de Moestuinen. Bij Proefstation Spoorbuurt stel ik de gemeenschap als 'kwekerij' voor, waar door vruchtbare samenwerking onderzoeken worden gedaan tav zintuigen en emoties en waar resultaten in **gekoesterde en onverwachte vorm** verschijnen.

Motto: **gedeelde verscheidenheid**

Zoals een tuin, waar een verscheidenheid aan gewassen in vorm, kleur, bloeitijd ed. toch en steeds opnieuw een verrassende eenheid kan vormen.

Podium: **de looprouten is verbindingzone is communicatiezone**

Waar de Looptroute nu de Spoorbuurt deels omsluit zal het straks podium zijn om het karakter van de Spoorbuurt te ontsluiten.

Structuur: een nieuwe vorm van PPS

Publiek Private Samenwerking wordt in het Proefstation Spoorbuurt geïnterpreteerd als Particulier Private Samenwerking: bewoners en bedrijven sluiten een convenant als **cultureel ondernemers**. Door dit duurzame samenwerkingsverband ontstaat meerwaarde voor het project en voor de betrokkenen. Bewoners en bedrijven committeren zich aan het project en aan de Spoorbuurt. De PPS wordt gevoed in natura (ideeën, inzet, oorspronkelijkheid, sfeer e.d.) en mogelijk met middelen.

Communicatie: IRL (in real life) en Internet

Tijd: 5 seizoenen

Lente en zomer 2006: smaakmakers, grondstoffen, voedingsbodems en meststoffen: voorbereiding door oproepen, bijeenkomsten, interviews; samenstellen draaiboek;
Najaar en winter 2006: zaaien: netwerken, workshops, laboratorium, werkplaats;
Voorjaar 2007: oogsten: presentatie(s), pers en publiciteit.

Middelen: het kunstbudget is 30.000 euro.

Het honorarium voor ontwikkeling en begeleiding is 1/3 deel. Blijft 2/3 deel is 20.000 euro voor uitwerking. Dit bedrag vormt het startkapitaal van de PPS. Het kan eenmalig ingezet worden voor de realisatie van 1 of een kleine reeks kunstwerken. Of het kan deel worden van een 'kunstfonds' waarbij door vermeerdering van het kapitaal de mogelijkheid ontstaat een in de tijd uitgezette projectlijn te realiseren.

Ambitie: dit plan van aanpak biedt zowel voor de kunst in het algemeen als voor de stad Alkmaar en de Spoorbuurt in het bijzonder de mogelijkheid het begrip 'community art' op vernieuwende wijze invulling te geven.

> Zie verder uitwerking plan van aanpak

Proefstation Spoorbuurt: uitwerking plan van aanpak

Project = proces + product

Proces: smaakmakers, grondstoffen, voedingsbodem, meststoffen

Product: zaaien en oogsten.

Lente en zomer 2006

I.

SMAAKMAKERS

De stad Alkmaar is sterk geworden door markten en handel. De Kaasmarkt is nu een belangrijke historische attractie die jaarlijks 100.000 bezoekers trekt.

De Spoorbuurt ligt tussen station en centrum, de grond was oorspronkelijk in gebruik als **Moestuinen**. De buurt kent een geschiedenis van zeer strijdbare bewoners en viert haar groenpassie op speelse wijze met de uitreiking van de Vergulde Tuinkabouter. In de Spoorbuurt ligt een klein besloten parkje. Een oude kastanje wordt mede door inzet van bewoners verplaatst i.p.v. gekapt.

De Looprouten bestaat uit een schil van woningen en bedrijven die 'raakt' aan de Spoorbuurt en de Spoorbuurt nu deels 'omsluit'. De Looprouten kenmerkt zich door passanten en klanten, de beweging van heen en terug, komen en gaan, welkom en tot ziens. Het gebruik wordt door bewoners geschat op 70% bezoekers uit de regio voor winkels en cultuur, 15% toerist en 15% sport, jeugd en woon-werkpassanten.

Het perspectief is dynamisch: er is sprake van een sterke wisselwerking tussen intern en extern, de intieme schaal van de woonwijk en het door toeristen en winkelpubliek bezochte centrum, verblijven en passeren, wonen en werken en de verbinding met de rest van de wereld door de aanwezigheid van het station.

Je moet water oversteken om het centrum te bereiken.

> kennismaking en uitwisseling

> werkplek IRL en Internet, maandelijkse voortgangsafspraken

II.

GRONDSTOFFEN

Betrokkenen bij dit project zijn bewoners van de Spoorbuurt, deels georganiseerd, de kinderen van Bello, bedrijven in en rond de Spoorbuurt/langs de Looprouten, en passanten, waarbij de nadruk is gelegd op binnenstadbezoekers.

Buurtbewoners: ca. 930 huishoudens, ca 2700 bewoners (stand 1994).

Bedrijfsleven: ca. 106 ondernemers : 55 winkels, 35 bedrijfspanden en 16 horeca (stand 1994).

Naast directe betrokkenen zijn ook de gemeente Alkmaar, organisaties en instellingen betrokken. Dit project is een waardevolle bijdrage aan de stad Alkmaar: het vormt de entree tot haar historische, toeristisch en economisch waardevolle centrum.

In dit plan van aanpak vormen zij samen de **ondernemende samenleving** die de basis is voor het project. Binnen deze structuur kunnen sociale binding en gedeelde belangen een vorm krijgen.

3.

Onderdeel van het proces is een doelgerichte en onderzoekende taakverdeling onder betrokkenen.

> Betrokkenen en hun dromen, wensen, belangen, mogelijkheden vanuit het perspectief van de ondernemende samenleving, waarbij bewoners en bedrijven als culturele ondernemers opereren.

> wie zijn 'binnenstadbezoekers', waar komen zij vandaan, waarvoor komen zij, hoelang blijven zij; de benaming binnenstadbezoekers verwijst misschien ook naar toeristen uit het buitenland? Is b.v. de kaasmarkt van april tot september van invloed op een 'presentatieperiode'?

> wat houdt stadspromotie in Alkmaar in, en hoe verhoudt zich dat tot de Looptrouwe en 'impulsen' naar de binnenstadbezoeker

straatlievedegras

III.

VOEDINGSBODEM

Looptrouwe is verbindingszone is communicatiezone

De Looptrouwe loopt heen en terug langs de Spoorbuurt.

De gekozen / voorkeur looptrouwe van station naar centrum vv loopt via Stationsweg, Scharlo, Geesterweg en Singel tot de Tesselse Brug.

Haaks op deze verbindingszone staan de straten de Spoorbuurt, zoals de Snaarmanslaan en Spoorstraat, en verbindingen in de Spoorbuurt.

Een 'secundaire' route loopt vanaf het station via Stationsweg en de Helderse weg tot de Tesselse brug vv. Deze route maakt de ring rond de wijk compleet.

De Looptrouwe onderscheidt zich door de (blinden)markering in de bestrating en de kwaliteit van de aankleding (ring om de bomen, fietsenbeugels ed.). Het patroon in de bestrating refereert deels aan het oude centrum. De Looptrouwe is aangebracht op de stoep aan de zijde van de Spoorbuurt; de overzijde is 'gewoon' grijs.

Parallel met een ecologische verbindingszone interpreteer ik de Looptrouwe als een (leef)gebied. De zone verbindt verschillende locaties, personen en functies, waaronder het station, de Spoorbuurt en het centrum, verblijven, bezoeken en passeren, werken, wonen, winkelen en uitgaan, toerisme en economie.

In dit kunstproject krijgt de zone bovendien de toegevoegde functie van **communicatiedrager**.

Tijdens de ontwikkeling van het project (het proces) kan de betekenis van de zone door **nieuwe impulsen** veranderen in b.v. tentoonstellingsruimte.

> verbindingszone, leefbaarheid, omgevingskwaliteit en beleving van de openbare ruimte in grijs, groen, water, lucht en emotie

> mogelijkheden en beperkingen

4.

IV.

MESTSTOFFEN: PPS

Publiek Private Samenwerking wordt in het Proefstation Spoorbuurt geïnterpreteerd als Particulier Private Samenwerking: bewoners en bedrijven sluiten een **convenant** als cultureel ondernemers .

Wat kan PPS in de Spoorbuurt betekenen?

PPS in de Spoorbuurt is een voorstel voor een **duurzaam samenwerkingsverband** waarbij buurtbewoners en bedrijfsleven, met behoud van eigen identiteit en verantwoordelijkheid, gezamenlijk dit kunstproject realiseren op basis van **gedeelde belangen en kwaliteiten**. Het resultaat van de samenwerking is meerwaarde: de realisatie van het kunstwerk is een kwalitatieve impuls voor de buurt en de omgeving. Er ontstaat voordeel voor beide partijen: de buurtbewoners creëren perspectief op een continue kwaliteit vanuit hun persoonlijke betrokkenheid; voor het bedrijfsleven ontstaan niet alleen nieuwe kansen op een groeiende markt en een heldere binding met haar consumenten, ook kan het zelf bijdragen aan een vanuit maatschappelijk perspectief aantrekkelijk project.

Doel van PPS is een duurzame vorm van samenwerking te realiseren.

PPS kan een kunstfonds oprichten, waaruit het kunstproject(en) wordt gerealiseerd.

Bijdragen in natura en/of geld voeden het fonds.

> draagvlak zowel bij bewoners, als bij het bedrijfsleven, gemeente en b.v. de Kamer van Koophandel

> belastingvoordeel investeren in cultuur voor zowel particulieren als bedrijven

> bijdragen van fondsen

> overige bijdragen en/of samenwerking met de gemeente, organisaties en instellingen: dit project is een waardevolle bijdrage aan de stad Alkmaar: het vormt de entree tot haar historische en toeristisch en economisch waardevolle centrum.

> draaiboek

V.

Najaar en winter 2006, voorjaar 2007

ZAAIEN EN OOGSTEN

Het PROEFSTATION SPOORBUURT is klaar voor zaaien en oogsten.

In mijn werk wordt de vorm bepaald door verwantschappen en interacties tussen de deelnemers/het publiek maken het kunstwerk.

Over het kunstwerk kan ik mij nu niet uitlaten, het komt voort uit de samenwerking met de betrokkenen.

De Looprouten wordt communicatiedrager voor de beleving van zintuigen en emoties.

Dat is het avontuur waarvoor ik u uitnodig.

> Presentatie(s), pers en publiciteit

5.

Korte samenvatting:

Project = proces + product

Voorstel proces: smaakmakers, grondstoffen, voedingsbodem, meststoffen

structuur waarbinnen zintuigen en emoties op een veilige en respectvolle wijze geprikkeld worden; podium voor de toekomst realiseren

Proefstation Spoorbuurt

de gemeenschap als 'kwekerij'

vruchtbare samenwerking

in samenwerking en uitwisseling komen ideeën tot groei en bloei

onderzoekingen tav zintuigen en emoties

in real life en internet

podium

de looproute is verbindingzone is communicatiezone

de looproute krijgt een toegevoegde functie als communicatiedrager.

betekenis verandert door nieuwe impulsen, b.v. tentoonstellingsruimte.

structuur

een nieuwe vorm van PPS: Particulier Private Samenwerking

PPS in de Spoorbuurt?

duurzaam samenwerkingsverband

bewoners en bedrijven sluiten een convenant als cultureel ondernemers

met betrokken organisaties vormen zij samen de ondernemende samenleving

behoud van eigen identiteit en verantwoordelijkheid

kwaliteiten, sociale binding en gedeelde belangen

zich committeren aan het project en aan de Spoorbuurt

meerwaarde voor het project en voor de betrokkenen

de PPS wordt gevoed in natura (ideeën, inzet, oorspronkelijkheid, sfeer e.d.) en mogelijk

met middelen, bv kunstfonds

Voorstel product en/of presentatie: zaaien en oogsten

zintuigen en emoties visualiseren

resultaten verschijnen in gekoesterde en onverwachte vorm

de Looproute manifesteert zich als de beleving van zintuigen en emoties

presentatie(s), pers en publiciteit.

Gebruikte bronnen zijn ondermeer:

informatiemap van de Spoorbuurt

informatie van de bewoners en betrokken diensten van de gemeente, waaronder grijs, Piet Leijen, en groen, Cuneke Mertens

de stadsplantenlijst van de Spoorbuurt van de Plantenwerkgroep zomer 2005, dhr. Pieter Korstanje, www.knnv.nl/alkmaar/bestanden/planten

www.mnp.nl, het Natuur- en Milieucompendium , plantenexoten in steden

www.alkmaar.nl

VVV Alkmaar

www.Hku.nl Lectoraat Kunst en Economie , Cultural Business Modeling (CBM), lector Giep Hagoort

Boekman 62 Kunst en Geld

www.arteconomy.be

Imaginaire economie, Olav Velthuis - Hedendaagse kunstenaars over de wereld van het grote geld, Fascinaties 14, NAI

www.kuleuven.be

www.debalie.nl

The Global Image Economy, Bruce Mau's LifeStyle

Persbericht Universiteit Twente: Publiekprivate financiering mogelijke impuls voor musea

www.berenschotprocesmanagement.nl/onze_publicaties/online_artikelen/pps.html

animatie door Cesare Davolio

www.visualiser.org

met dank aan de foto-cd van Piet Bakker

zilver schoon
ridderzuring
veldzuring
zwaluw tong
rood zwenkgras
zegekruid
citroenmelisse
stijf hardgras
slaapkamer geluk
perzik
kogelperzikkruid
gehoornde klaverzuring
zonnebloem